

2. Конституція (Основний Закон) України : Закон УРСР від 20.04.1978 р. № 888-IV (утрат. чин.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/888-09> (дата звернення: 14.08.2023).
3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 30.08.2023) ; Про внесення змін до деяких законів України щодо мови аудіовізуальних (електронних) засобів масової інформації : Закон України від 23.05.2017 р. № 2054-VIII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2054-19#Text> (дата звернення: 14.08.2023).
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 14.08.2023).
5. Проблеми реформування базового законодавства України з питань експертного забезпечення правосуддя : мат-ли кругл. столу (Харків, 06—07.02.2020). Харків, 2020. 136 с. URL: https://www.hniise.gov.ua/user_files/File/other/13%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D1%8F%D1%8F%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B0%D1%82%D1%8C.pdf (дата звернення: 14.08.2023).
6. Хоша В. Значення судово-експертної діяльності для здійснення правосуддя в Україні. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2023. Вип. 2 (31). С. 41—62. DOI: 10.32353/khrife.2.2023.04 (дата звернення: 14.08.2023).
7. Правила організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях : затв. наказом Мін'юсту України від 18.06.2015 р. № 1000/5 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0736-15#Text> (дата звернення: 14.08.2023).
8. Розробка проєкту ДСТУ «Судова експертиза. Терміни та визначення понять» : звіт про НДР (остаточ.) № держреєстр. 0122U200193 / КНДІСЕ ; Мін'юст України ; кер. Н. В. Нестор ; викон. О. О. Садченко та ін. Київ, 2022. 127 с.

Перспективи використання 3D-друку для розслідування та розкриття кримінальних правопорушень

Артем Коваленко,

канд. юрид. наук, доц., Луганський навчально-науковий інститут ім. Е. О. Дідоренка
Донецького державного університету внутрішніх справ, м. Івано-Франківськ, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3665-0147>, e-mail: new4or@gmail.com

Висвітлено перспективи використання технологій 3D-друку в діяльності із розслідування та розкриття кримінальних правопорушень. Продемонстровано сутність технології 3D-друку та можливості її застосування під час підготовки до слідчого експерименту, негласних слідчих (розшукових) дій і в межах розроблення засобів криміналістичної техніки.

Ключові слова: 3D-сканування; 3D-друк; 3D-принтер; слідчий експеримент; контроль за вчиненням злочину; техніко-криміналістичні прилади й засоби.

Prospects for the use of 3D printing for investigation and disclosure of criminal offenses

Artem Kovalenko

The prospects for the use of 3D printing technologies in investigation and disclosure of criminal offenses are highlighted. Essence of 3D printing technology and possibilities of its application during preparation for crime scene reconstruction, covert investigative (search) actions and within the framework of forensic equipment development are demonstrated.

Keywords: 3D scanning; 3D printing; 3D print; crime scene reconstruction; control over crime commission; forensic technical devices and means.

3D-друк є новітньою технологією, що дає змогу виготовлявати об'ємні предмети за цифровими 3D-моделями шляхом пошарового нанесення й накопичення певного робочого матеріалу. Сьогодні побутові 3D-принтери друкують із використанням пластика, а промислові здатні використовувати як робочу сировину метали, бетон, складні полімери, біологічні речовини тощо.

Перевагами 3D-друку є можливість швидкого виготовлення складних деталей різного розміру, загальна дешевизна технології (порівняно із серійним заводським обладнанням) і простота її опанування користувачами. Вартість побутових 3D-принтерів, здатних виготовляти якісні об'єкти, починається від 300—400 доларів США, що робить технологію доволі доступною для широкого кола осіб.

Уже сьогодні технології 3D-друку ефективно використовують під час розслідування та розкриття кримінальних правопорушень, зокрема:

- 1) у межах підготовки до проведення слідчого експерименту. Цю слідчу (розшукову) дію проводять із метою перевірити й уточнити відомості, які мають значення для встановлення обставин кримінального правопорушення. Слідчий експеримент можна проводити шляхом відтворення дій, обстановки, обставин певної події, проведення необхідних дослідів або випробувань. Однією з важливих умов організації слідчого експерименту є максимально точне відтворення обстановки, у якій відбулася оригінальна подія. З-поміж іншого, під час проведення цієї процесуальної дії її учасники та статисти мають використовувати предмети і знаряддя, максимально наближені до тих, які були складовими механізму розслідуваної події.

Використання реальних знарядь кримінального правопорушення (зокрема, зброї та конструктивно схожих з нею предметів), інших речових доказів є небажаним і може призвести до створення небезпеки для учасників процесуальної дії, пошкодження або знищення речових доказів, втрати слідів кримінального правопорушення тощо. Тому в межах підготовки до слідчого експерименту бажано (за можливості) заздалегідь підготувати аналогічні предмети або безпечні масо-габаритні копії зброї й інших знарядь, а 3D-друк є ефективним засобом виготовлення подібних копій. Так, оригінальний предмет можна відсканувати з використанням 3D-сканера, роздрукувати на 3D-принтері в повному розмірі та пофарбувати в кольори оригіналу. Вагу отриманого предмета можна регулювати шляхом додавання до площин усередині нього свинцевих обтяжувачів. Подібні масо-габаритні копії можна ефективно застосовувати для демонстрування й відтворення дій учасників кримінально-протиправної події;

- 2) у межах підготовки до проведення негласних (слідчих) розшукових дій (далі — НС(Р)Д). У ст. 273 «Засоби, що використовуються під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій» Кримінального процесуального кодексу України [1] (далі — *КПК України*) передбачено використання під час проведення НС(Р)Д заздалегідь ідентифікованих (помічених) або несправжніх (імітаційних) засобів, зокрема, спеціально виготовлених речей (предметів). Виготовлення, створення несправжніх (імітаційних) предметів і засобів для проведення конкретних НС(Р)Д оформлюють відповідним протоколом, до того ж їх дозволено використовувати лише на підставі рішення керівника органу досудового розслідування або прокурора. Способом 3D-друку можна швидко й ефективно виготовляти спеціально підготовані масо-габаритні копії предметів, що вилучені із вільного цивільного обігу, знарядь учинення кримінальних правопорушень, певних технічних приладів, засоби маскування тощо. Зазначені спеціально виготовлені (імітаційні) предмети можна також використовувати, зокрема, під час здійснення різних форм контролю за вчиненням злочину (ст. 271 «Контроль за вчиненням злочину» КПК України [1]);

- 3) 3D-друк під час розроблення, прототипування та виготовлення техніко-криміналістичних приладів і засобів. Для багатьох галузей науки й техніки технології 3D-друку стали рушієм вибухового розвитку. Так, за допомогою 3D-принтерів можна швидко й економно виготовляти корпуси та окремі деталі приладів і пристроїв, прототипи та різні версії нових розробок тощо. Аналогічно, сучасні техніко-криміналістичні прилади й засоби, їхні окремі частини та деталі можна спроектувати у спеціальному програмному забезпеченні й роздрукувати на

3D-принтері. Зокрема, уже сьогодні 3D-друк використовують для виготовлення спеціальних кріплень, що допомагають установлювати на квадрокоптери додаткове обладнання: термальні (інфрачервоні) камери, пристрої для підняття або скидання предметів тощо.

Отже, 3D-друк є перспективною складовою 3D-технологій і може бути ефективно застосований під час розслідування та розкриття кримінальних правопорушень. Уже сьогодні ця технологія може стати у пригоді під час виготовлення масо-габаритних копій предметів для використання в межах проведення слідчого експерименту, для виготовлення імітаційних предметів, які можна застосувати під час проведення НС(Р)Д і як метод розроблення, прототипування й виготовлення новітніх техніко-криміналістичних приладів і засобів. Із подальшим розвитком технологій 3D-сканування та 3D-друку сфери їх застосування в межах кримінальної юстиції тільки розширюватимуться.

Перелік джерел посилання

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI (зі змін та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 10.08.2023).

Призначення судової дендрологічної експертизи під час розслідування незаконної порубки або незаконного перевезення, зберігання, збуту лісу

Володимир Коваленко,

канд. юрид. наук, проф., Луганський навчально-науковий інститут імені Е. О. Дідоренка
Донецького державного університету внутрішніх справ, м. Івано-Франківськ, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5310-2092>, e-mail: kvvkrimludv@ukr.net

Розглянуто деякі особливості підготовки матеріалів і призначення судової дендрологічної експертизи. Зазначено, що судова дендрологічна експертиза, завдяки її комплексному характеру, є перспективною для встановлення обставин учинення незаконної порубки або незаконного перевезення, зберігання, збуту лісу.

Ключові слова: дендрологічна експертиза; незаконна порубка, перевезення, збут лісу; кругові поперечні спили; бурові радіальні керни.

Appointment of forensic dendrological examination while investigation of illegal felling or illegal transportation, storage, sale of forest

Volodymyr Kovalenko

Some specifics of preparation of materials and appointment of forensic dendrological examination were considered. It is noted that the forensic dendrological examination, due to its comprehensive nature is promising for establishing circumstances of illegal felling or illegal transportation, storage and sale of forest.

Keywords: dendrological examination; illegal felling, transportation, sale of forest; circular cross saws; radial drill cores.

Одним із дієвих засобів отримання криміналістично значущої інформації під час розслідування незаконної порубки або незаконного перевезення, зберігання, збуту лісу є судова експертиза. Як свідчить вивчення слідчої та судової практики, а також спеціальної літератури, найбільш поширеними під час розслідування злочинів, передбачених ст. 246 «Незаконна порубка або незаконне перевезення, зберігання, збут лісу» Кримінального кодексу України [1], є трасологічна, дактилоскопічна, технічна експертиза документів, біологічна, ботанічна, екологічна, земельно-технічна, ґрунтознавча експертизи.

Станом на сьогодні у спеціальній літературі фахівці висловлюють пропозиції щодо призначення у кримінальних провадженнях за фактами незаконної порубки або незаконного перевезення, зберігання, збуту лісу судової дендрологічної експертизи